

ELEMI FORMÁK

Objektív formák: nem arra valók, hogy
szubjektív formát öltsenek?
Szitával réten amikor lepkét fog,
honnan tudná a kisgyerek,
hogyan fog a nők után kujtorogni,
ajtófélfára így tűz trófeát,
s a sors elől így próbál elcikázni,
míg rá nem csapja a szitát?

Mi az, hogy gondolkodni? Más szinten művelni,
a gyerekkor amire rászorít?
Sekély vizet gátalni, tocsogókból terelni
kis halak rajját el a patakig?
S viszont: nem a természet rejlik abban,
amit így véghezvisz a fej?
Szelek, hegyek, földforgás, pára nagyban
odafönn nem ezt játssza el?

A játszás végső soron önmagadnak
szól, azaz senkinek soha.
Marék sárból téglát csinálsz, a sarkad
belemélyeszted, csapod jól oda:
a néptelen szikesen akkorát szól!
Vagy nádszál végére egy sárgolyót,
azt hajítsd el! Jupitert, Marsot játszol.
Rosszat se tudsz, se jót.

Grecsó Krisztián

CSÖNDBEN ELFOLYIK EGY TÖRÖKKAKAS VAGY EGY NÁDIPOSZÁTA VÉRE

Engedékeny idén a május, bár kissé langyos és álmatag, úgy virágoznak a könyvtár melletti bodzabokrok és a Csabagyöngye-emléktábla mögötti akác, mintha ember által volnának díszítve, nem az Örökkévaló kegyelme virágoztatná őket. Határozottan van némi békességillat a levegőben, egyszerre van benne beletörődés és megbocsátás. Érzem ezt a finom illatot mindenütt a városban: a kofák cigánymeggyes kosarai körül éppúgy, mint a kolbászszáritó kamrákban, a sétálóutca mozgó fánkos bódéjában, még

a juhtúrós sztrapacskának is megbocsátásillata van. Nem tudja elnyomni sem a lila-hagyma, sem a kurcina. Talán az illat teszi, de mikor reggelente dolgozni indulok, és a békanyálás Körös felől besétálok a könyvtárba, elégedett vagyok a sorsommal. Néhány napja dolgozom – a tanulás mellett. Három hónapig kiszolgáltattott vagyok: próbaidős, de ha elégedettek lesznek velem, egyszerre vége lesz minden bizonytalanságnak, diplomám lesz és állásom.

Mindezek ellenére idegen vagyok itt, nem csak szorongok, el is vágyom innét. Akármeddig élek is Tótvárosban, csak gyökértelen gyüttment vagyok, de nem is szeretnék könnyűvérű asszimiláns lenni, hiszen sáraságinak születtem, és ezt büszkén vállalom – még ha vidéken gyakran a bolondok falujának hallom is szülőhelyemet. Betegesen áhítok minden szépet és könnyűt, ami segít, hogy lefekvés után ne vergődjem órákig álmatlanul. Óvatos lettem, nem szeleskedem annyit, menjenek a dolgok, ahogy tudnak, akarnak, én ugyan nem terelem őket. A levegő is tüdőbe kerül magától, akkor is, ha ideig-óráig ráfelejt az ember az önsajnálatra, és nem vesz szánakozó, mély lélegzetet, nem sóhajt a könyvtár állott csendjébe akkorákat, hogy fölkapják az olvasók a fejüket.

Itt csak akkor történik valami, amikor dolgozni megyek, olyankor lesem a világot, Jókai bácsi bajszos szobrát, az útba eső középiskolai kollégium előtt cigarettázó kövér lányokat, a múzeum erős oszlopaikat, a Körös-parton vágató, arany mandzsettagombos urakat, akik most, hogy szabad, nem tudják, mi az elég. Tenyéryni kokárdával a mellükön loholnak a megyeházára. Utánuk nézek, olyan a tarkójuk, mint az a nemrég nyomott „tavárisi konyec”-es plakát, amely az orosz katonákat búcsúztatja nem túl előzékenyen, de annál nagyobb örömmel.

Ma éppen csak beértem a könyvtárba, amikor szóltak, hogy telefonom van.

Izgatott lettem, ki az, senki sem keresett még, sehogyan sem kívántak érintkezni velem. Ma, március 12-én, éppen a név- és a születésnapomon hív Magdika, aki a gazdasági ügyeket intézi nálunk.

Jöjjön hamar, Gergely, jó ideje várják.

Remélni sem mertem, hogy Bece vagy Dezső hív, esetleg a húgom akar a huszonegyedik születésnapomon köszönteni – idejét sem tudom, mióta nem beszéltem velük; nos, annál inkább megdöbbsentem, amikor mégis Dezső volt a vonalban. Félve örültem meg neki, bizonyára baj történhetett, ha fölhívott.

Én vagyok, közölte, jó, hogy előkerültél, mert nincs több pénzem. Vegyél ki szabadságot, és gyere haza.

Sikerült visszahívnom, s miközben a kapcsolásra vártam, elképzelttem, ahogy a posta vékony padján feszeng a kis asztal mellett, amelynek üveglapja alatt hatvanas évekbeli képeslapok, gyásztáviratok és virágos lapok sárgulnak, várja, hogy Számfiráné kiszóljon az üvegfal fölött, „egyes, Dezsőkém”, vagy kettes, attól függ, melyik kurbilis készülékre kapcsolja a hívást. És akkor sietve be kell lépni a fülkébe, mert Számfiráné, született Umbera Ilonka képes és szétkapcsol, „ha nem fontos a hívás, napot kívánok, akkor bekapcsolom a következőt”, mondja, és egyszerűen leteszi. Dezső a kezét bizonyára már a kagyló fölött tartja, mikor Ilonka beleszól nekem, hogy kapcsolom.

Mi az, kérdeztem, valami baj történt?

Baj az nincs, felelte Dezső, vagyis nem több, mint máskor. Azért telefonáltam, mert föloszlott a téesz, és most kft.-k lesznek, vagyis nem ezért, ez nem annyira fontos, van egyéb furcsaság is, például elárverezték az elnöki iroda bútorait és a bársonyfűggönyöket, még a páncélszekrényt is, mert, képzeld, nem lesz többé elnöki iroda, se bérszámfejtés, se könyvelés, minden kft. maga intézkedik...

Szóval?, vágtam közbe, mi van?

Csönd lett a vonalban, mintha nem hallgatna a túloldalon senki, csak úgy fölemeltem volna a kagylót; milyen fekete a végtelenség, gondoltam, inkább elnyeli a dolgokat, mintsem továbbítaná. A recsegés is elhalkult egy pillanatra, győtrő volt a némaság.

Azért telefonáltam, szólalt meg Dezső, nem hangosan, mégis olyan határozottan, hogy majdnem elejtettem a kagylót, mert megvan a Klein-napló. Előkerült az elnök irodájából.

Szemernyi örömem nem volt benne, hogy megvan végre a napló, inkább féltékenységet és tehetetlenséget éreztem. A távolság, gondoltam, most olyan, mint egy pusztai karám, messzire ellátok, hazáig is el tudok gondolni, de mozogni csak a gerendákon belül szabad. Figyelni kezdtem magam, próbáltam a gyomromat csitítani, szabályozni valahogyan.

Akkoriban éreztem ilyet utoljára, mikor Franczek Gyula elválaszthatatlan „barátunk” lett. Becével már a feketevárosi gimnáziumba jártunk, ingáztunk, oda-vissza egy-egy átszállás, néha óráig vesztegeltünk a reformátusok pályaudvarán félúton. Eközben Gyula családos ember létere rendre ott lebzsel Dezsőnél, és ha szombaton mi is kiszabadultunk, mindig ő szabta meg, merre menjünk, kinek a kertjében lessük meg, ahogyan pázrik a kerti világ, ahogyan párállanak a test nedvei, lába két egy életnek: csöndben elfolyik egy törökkakas vagy egy nádiposzáta vére.

Sok a rigó a szomszédban, Örökkévalóm, mondogatta Franczek Gyula anyagbeszerző, „ott miért fityülhetnek, ha nálam nem lenek jókedvre?”. Gyakorta vádolta a Magasságot, amitől levegőt se kaptunk, de ő úgy tett, mintha mi is napjában tennénk megjegyzést a teremtett világra. „Ó, Örökkévaló! – kiáltotta megjátszott megrázottsággal –, tudom, hogy utasításodra nem akaródzik az én kertemben fityölni nekik. Be kell ismerned, nem patikamérleggel osztottad szét a Teremtésben a jót!”

Franczek Gyulának rosszkedvében, vagyis élete szinte minden pillanatában Jób könyve jelentette a vigaszt, ami, ha belegondolok, megrázó és félelmetes. Hogyan képes valaki a szenvedéshez mérni magát? Örülni annak, ha az Örökkévaló legigazabb szolgáját is képes volt kijátszani „egy fogadás kedvéért”. És hogy akkor „velünk igazából kesztyűs kézzel bánik”?

Gyula szakadatlan káromolta az égi hatalmakat, még a Szeráfokat is, akikről Sáráságban élő ember nem tudta megmondani, kik, mik, de ő, egy képzetlen anyagbeszerző mindenre és mindenkire haragudott – a Szeráfokra is. Élete egyetlen büszkesége, *igazolható* eredménye volt, hogy őt nem kéri számon az Örökkévaló. Erre azt feleltük, mást se nagyon. Kinevetett minket, „senkiháziakkal sosem foglalkoztak égi hivatalok”, vágta vissza. Nincs a Bibliában pitiáner lázadókra utalás. Vagy meg kellene gyulladnia a csipkebokornak, mikor valaki mérgében pázrásra szólítja föl az Örökkévalót, mert a kocsmából hazafelé árokba borult?

Márpedig nálunk, mondta, csak efféle lázadások vannak. Sáráságban csak akkor szidják az Istent, ha megdöglik a disznó, csapágyas lesz a szekér, kórházba kerül az asszony, vagy leég a mosógép motorja.

Mindezekkel a dilettánsokkal ellentétben Franczek komoly és kitartó lázadónak tartotta magát, egy eltévedt hitpartizánnak, aki saját csapatait lövi. Azt állította, ő egy hitkommunista, aki délután lesöpri a munkás-paraszt padlást, este pedig lerug pár szocdem vesét, nem csoda, hogy büszke rá, amiért nem kéri számon a Magasságos. Mikor Jób panaszkodni mert, számon kérte kérlelhetetlen sorsát, akkor az Örökkévaló szikrázó hatalma fényével vakította el, a teremtés nagyságával parádézott. Minden biznnyal saját kételyei előtt.

Nincs férgesebb, mérgezőbb dolog, ismételtette Gyula, mint az önsajnálát. Nekem a világon mindenkinél több okom lenne sajnálnom magam, és lám, csak ennyire teszem. Ez nem kevés, de a kérlelhetetlenül erős sárasági mezőnyben azért nem is olyan sok...

A nyár egyik hűvösebb napja volt, alig negyed kanta sörrel indultam útnak, és a Puztai kúti sarokig – ahol a falusi szemnek idegen polgárházak magasodnak szárazkapuval, törekvő téglafalakkal – nem is kapott el a szomjúság. Pedig sokkal hamarabb, a központi ábécénél szoktam önteni először a fedőbe némi sörítalt. Azon a héten kicsit unatkoztunk Dezsőnél a hátsó konyhában, napok óta ugyanazok a kéretlen szavak jöttek a szánkra reggel, szégyellni kezdtük, hogy velünk, a Klein Ede Egylet tagjaival is ugyanolyan mostohán bánik az idő, mint a faluban bárkivel. Hétszámra ugyanaz a nap telik. Ráadásul aznap is a szeméttelp felől fúj: metsző északi szél az, Feketeváros felől, a haragos Tisza felől. Homokkal, szőlőszaggal és idegen erőkkel teli. Már azon voltunk, hogy a konok hűvösre hivatkozva kikönyörgünk Pátértől némi cukrozott pálinkát, legrosszabb esetben pedig Bece hazaugrik néhány pulóverért, mikor szokatlan dolog történt. Odavezetett, hogy legelőbb hallottunk Franczek Gyula életművészről, aki állítólag az *eset* előtt segédmunkás volt. Hátsó konyhákat, ólakat, garázsokat renovált fusiban, néha szigetelt is, bár, mivel nem értett hozzá, azt csak magasabban fekvő helyeken.

Franczek Gyula anyagbeszerző később hetykén vágta oda az irigyeknek, hogy van, aki a csapásokat is kemény lélekkel viseli.

A kertláb felől, a sportpálya irányából felhámszagató sikoltás hallatszott föl, megázóbb, mint ha ölnének. Valahogyan érezni, hallani lehetett, *önszántából* sikít az a valaki, bizonyára valami bánat érte, és nem egy tompa kenyérvágó kés pengéje találta meg a mája alatt valamivel.

Milyen sokféle hangja van a fájdalomnak, mondta Dezső, miközben kantáival a kezünkben, tétován megindultunk a kert lába felé.

Akit hasba rúgnak, barátom, tette hozzá Bece, az egészen másképp sikít.

A húgom hülyének nézett bennünket, úgy vélte, lehetetlen megállapítani ebből az állati üvöltésből, mi történt. Maradjatok csak csöndben, mondta – majd ha a saját vérebe fagyott Számfiránéra akadunk, nem lesz ekkora a szátok.

A pálya mellett a totó-lottó táblánál kezdődtek el a padok, és a törött „munkásoszt” tábláig volt rajtuk deszka, a többi, akárhányat gyalultatott is a tanács, derékba törték a dühös szurkolók. Valamiért a lődomb felőli padokat szerették eltörni a csalódott sáraságiak. Egy sáros arcú, szakadt ruhájú fiatalasszony jajveszékelt a földön, a Sáraság-Tanárképző meccset átmenetileg lefújták, a játékosok egy része is az asszony körül téblábolt, a Szegedről érkezett nagydiákok a fejüket ingatták.

Eltársak, mondogatta a tetőtől talpig feketébe öltözött, gyászos vendégedző, száltsák már el innét ezt a bolondot. Elvtársak, kérem szépen, intézkedjenek, morogta, és megigazította feketében fekete kockás nyakkendőjét, amitől különösen elegáns volt és finom. Idegen volt ez a fajta tekintély ott lenni, a gázos pályaszélen, de hiába, senki nem mozdult. Néhányan elindultak föltölteni a kantájukat a Krematórium nevű lélekvesztőbe. A Krematórium onnan kapta a nevét, hogy mikor Bece nagyapját megkérdezték, szerinte mi épül a kendergyár mellett olyan kapkodósan, ő tréfás kedvében azt felelte, nézzék csak meg a magas kéményt, egyértelmű, micsoda. Krematórium. Mókázásából emlékezetes fölháborodás lett, úgyhogy amikor megnyitott a falu legszél-ső kocsmája, nyilvánvaló volt, hogy nem csúfolhatják máshogy azt a hűvös pincemé-

lyet, csak Krematóriumnak. Kíírva nem volt rá, de akkoriban semmire sem az volt írva, ami igazából a neve.

Az asszony egyre keservesebben jajgatott. A szegedi edző is csak tanácstalanul várta, hogy vége legyen a szenvedésnek.

Ekkora fájdalomba nem lehet beleszólni, suttogta Bece, meg kell várni, hogy elmúljon. Leültünk – mi aszkéta módon várunk akár órákat is, hogy valami kiderüljön. De a türelemnek és a varázslatoknak a vártnál mindig sokkal hamarabb szakad vége, Szalma Jancsi, a bakter néhány perc múlva suttogva magyarázni kezdte, mi történt. Az asszony még ott jajveszékelt a klubiroda mellett. Áthúzódtunk az öltözőkhöz, ahol a gondnok libái legeltek, és ahol három régi dicsőséges nb-hármas futballista sírja díszlett, és ahonnan Üvegszemű Tótek telkén át föl lehetett látni egészen a Nagyutcaig, sőt, ha nyitva volt a temetőkapu, a füves, mohás, ki-be dülő sírokkal teli zsidótemetőig is.

A kíváncsiság erősebb volt, mint a lehetséges szégyen. A kút körül nekünk, serdülőknak kockázatos volt ténferegni, a sárasági szurkolók közül még azt hihette valaki, az öltöző melletti örökfolyóból akarjuk a kantánkat megtölteni. Már elballagtunk az általánosból, blamázs, ha még mindig csapvíz van a kantánkban, nagy szégyen és visszalépés. Még Klári néni, Bece anyja is kemény habú házisört töltött Bece kantájába a ballagás utáni másnapon. Mégis eloldalaztunk, ott toporogtunk a kútkáva körül. A holland szélmalom útjának nyárfái úgy zúgtak, mintha a mi susmorgásunkat akarják jóindulatúan leplezni. Ha voltunk valaha, ekkor voltunk leginkább a *Lamed Vav* kiválasztottjai, azok az igaz emberek, akik úgy viszik vállukon a főzelékszágú magyar szülőföld minden bánatát, hogy nem is tudnak róla. Ekkor már „földolgoztuk” az *árnyékos esetet*, már biztosak voltunk benne, hogy nélkülünk nem értette volna meg a falu, micsoda dolog történt. Ha Bece nem faggatja ki azt a kövér megyei elvtársnőt, még azt sem tudjuk meg, hogy ezek a *mi* emlékeink, és csak *nekünk* léteznek. Ekkorra már – villámgyorsan történt minden – világossá lett, hogy mi, suttyók rendezkedtünk az árnyékos esetenél leginkább. Ennek köszönhetően még hetek múlva is nekünk panaszkodtak az emberek, Fráter Ibolyka, Számfira Hildi, Futár Jóska, sőt még Guliga Sándor, a tanácselnök és Antal Mátyás, a kultúrigazgató is. Hogy nem tudják megszokni az árnyékokat. Dezsőt kérdeztették, vajon mikor tűnnek már el azok onnan. Érthetetlen, hogy ezt a „feldolgozó, megértő” szerepet nem találtuk szokatlannak, nem gondoltunk bele, hogy bár Dezső néhány évvel idősebb nálunk, azért ő is csak siheder még, nekünk pedig épp hogy útilaput kötöttek a sarkunkra az általánosban. Lassan Klári néni és Bandi bácsi, Bece nagyapja is belenyugodott. Klári néninek akadozva ment, úgy érezte, tekintélyvesztéssel jár a falu előtt, ha elismeri serdülő fia „érdemeit”. A tekintélyvesztés a legkegyetlenebb csapás, mert a falu szava mindennél fontosabb, az életnél is. Életből sok van, mi több: nyüves és végtelen napok kietlen tömege van csak, de a falu emlékezete egy. Ha egyszer belemocskolódtál, véglegesen történt.

Hazajött Franczek Gyula a Reformátusoktól, kezdte Szalma Jancsi, a bakter.

Micsoda ember az, háborgott Eszter, a húgom, ha ekkora bánat, hogy hazajött.

Hazajött Franczek a szutyok Kálvinistáktól, kezdte újra ingerülten Szalma Jancsi, akiknek kórházuk is van, és le volt törve nagyon, mert egy egészen rossz hírt kapott... De igazából ezt a történetet, bizonytalanodott el a bakter, nem is innen, hanem évekkel előbből kell kezdeni, ahhoz meg sok idő kell. Gyerünk föl a Krematóriumba sörért, javasolta, és útközben lerakom a fundamentumát az esetnek.

A sportpálya jobbján, a kertek alatt, az öreg Kinizsi telep házai mögött kanyargózik az a mélyen fekvő sáros földút, amely a Krematóriumhoz vezet. Metszetlen, vad nyár-

fasor árnyékában lehet hamar eljutni oda, és könnyen föltölteni a kantát. Titokzatos és izgalmas az az út, mert az ólak, színek, műhelyek, kiskertek, hátsó kertek dzsungelébe lehet onnan belátni, elhanyagolt, düledező vályogfalak, megcsúszott, mohás nád-tetők vannak ott, alattuk, mellettük meg mindenféle kincs: üstök, tuskók, szerszámok, kasok, lyukas kanták. Előbb az Üvegszemű Tót háza van, két-három másik után Pátere következik, majd az utca derekán, már egészen a lődombnál, ahol a legjobban lejtenek a kertek, Becéék portája. Onnan már csak néhány méter, és a Kendergyár vastagon poros, vadregényes telepe mellett föl lehet kúszni a Krematóriumig. Körültekintőnek kell lenni, mert a Krematórium melletti útra kanyarodnak be a bálás ZIL-ek és traktorok, a gyár öreg, füstös Robur busza, de odajönnek a kenderből mocskos IFA-k is. Az évig érő kémények között száguldanak el, meg a faházak mellett, amelyekben a kastély nevelőotthonából kiöregedett, fulladós fiatalok laknak. Csupa iskolázatlan, majdhogynem analfabéta árva, akik egész nap áztatják a kendert, este pedig Máté Pétert és Led Zeppelint üvöltetnek a szalagos magnójukon...

Nem lehet mondani, hogy Szalma bakter ne tett volna meg mindent, hogy a Krematórium hűvösében fölizzon a levegő. Ha kellett, hadart, aztán hosszú, szinte már nevetséges hatásszüneteket tartott, minden lehetséges alkalommal igyekezett éreztetni saját jelentőségét. Ő mennyiszor ott sündörgött, újra és újra tanúja volt ennek meg annak, minden úgy igaz, ahogy mondja. A többiek szerint el is érte, amit akart, Bece utólag úgy fogalmazott, „ittuk a szavait”, és szerinte én se fintorogjak, ott úgy tűnt, el vagyok ragadtatva. Nem tudom, mire gondolhatott a barátom, mert engem valami ködös, fejfájós kábaság teljesen legyűrt, alig bírtam elnyomni az ásításaimat, amitől meg az állkapcsom akart begörcsölni. A pince görbe falára akasztott szakadt címert nézgettem: elkoszolódtak oldalt a búzakalászkok, a vörös csillag fele hiányzott. Aztán a nyomott, műanyag figyelmeztető táblákat próbáltam elolvasgatni, de a hamarjában leöblített poharaktól csak a párt legújabb szigorító intézkedése, a „reggel kilenc óra előtt szeszes italt nem szolgálunk ki” látszott. Később Dezsőt figyeltem, milyen férfias arcszörzete van már, és mintha meg akarná hagyni a bajuszát, ráadásul zsíros, nagy karimás kalapja és teljesen divatjamúlt, kopott bársonyzakója tekintélyt kölcsönzött neki. Kellemetlen érzés volt, jelentéktelennek tüntem mellette, pedig a mindnyájunk által irigyelt amerikai sasos öve még nem is látszott ki az asztal alól. Azt is csak odaképzélhettem, hogy a legjobb, foltos trapéz szárú farmernadrágjában van, egy *igazi* bácskai, „jugoszláv” farmerban és katonai surranóban: felnőttes és laza; lenőtt, csapzott haja kikandikál a kalap alól, nincs olyan birkásan fölgépelve, mint a miénk Becével.

Csak fél füllel figyeltem, elkalandoztam. Nem tűnt fontosnak, hogy él a földön egy bizonyos Franczek Gyula nevű segédmunkás, aki Szalma bakter szerint jó kiállású, kemény szavú, „okos és vállas ember”, sőt, ha lehet ilyet mondani egy segédmunkásra, bölcs. Még az építésvezetők is kikérik a tanácsait, ha Avarka Pista bácsi valamely információjáról van szó, ha az életet kell megérteni. Egyesek szerint Franczek *kaliber*, és a legkülönfélébb szellemekkel tud diskurálni, nem csak Avarkával.

Összefoglalóan azt mondhatom, summázta mondanivalóját a bakter, hogy ez a férfi különleges egyéniség: jóképű, bár már erősen ősz, erős és határozott. Egyetlen hibája van csak, hogy igen hajlamos az ivásra, és mivel fölöttebb nagytermészetű, sokat kell túrni mellette Franczekné Jászi Saroltának. Úgy hallottam, utalt megint önnön fontosságára Szalma bakter, hogy az Oláh kocsmában gyakorta panaszkodott Franczek, azt mondogatta, „neki ennyi nem elég”. Azt nem tudnám megmondani, révedezett el a vasutas, hogy egy darab asszony Gyulának, akármennyit bír is, szegényke,

lég-e. Még kicsi mind a két fiúgyerek, az ilyennek több fegyelem és felelősség kéne, hát még ha a felesége sem öregecske. Franczek mégsem rejtette sosem véka alá, hogy időnként megtalálja máshol is a számítását.

Szalma bakter ezt már úgy mondta, mintha szentbeszédet tartana. Dörgedelmesen jelentette be nekünk, hogy egy ismeretlen segédmunkás megcsalja fiatalasszony nejét egy annál még fiatalabb nevelőotthonos lánykával. Ahogy hallgattam, kezdtem úgy érezni, ez egy példázat, nem konkrétan kell azt érteni, hogy ez a bizonyos férfi félrejár, és a kastély falának támasztja az alig gimnazista, föltűnően vékonydongájú lánykát, aztán egy kicsit nekiguggol, hogy hátulról be tudja igazítani vaskos szerszámát a két vékony fokhagymagerezd közé, s a lányka tenyeréről ledörzsöli a bőrt a kőpor a támaszkodásban, annyira löki Franczek. Mindez nem valóságosan van, csak úgy, ahogy Krisztus magokat szórt el, amelyek igazából nem voltak magok, de vagy ide, vagy oda estek, és vagy kikeltek, vagy nem.

Milyen ostoba véletlen, hogy Franczek Gyuláról egy bakter kocsmai „prédikációjában” hallottunk először. Akkor még nem tudhattuk, hogy nem a kocsmai „szentbeszéd” tartalma, hanem formája írta le őt igazán. A profán helyzet adta meg őt, nem a konkrétumok. Mennyit hallgattuk később, hogy ebből is, abból is a szent jelenlétét vagy hiányát vezeti le. Ilyenkor ő sem *hozzánk* beszélt, csak mintha prédikálna, cicerói retorikával kanyarította a szöveget. Onnan indult, mondjuk, hogy egész délután Koós János magyarnóta-lemezeit tüvölteti a szomszédja, állandó nála a vigalom, pontosabban az *ünne*p. Ezáltal soha sincs hétköznapi: minden szerda vasárnap, minden kedd is vasárnap és így tovább, tehát „nem hallatszik a hét egyetlen napjának csöndes zümögése sem”. Sosincs a lassú, de kitartó ringás, mindig a bolond ügetés van, köhögésig, öklendezésig – halálig. Mindezt így fogalmazta meg, pontosabban mosta össze: egy rossz lemeztől indult, és a szent jelenlét zivataráig jutott.

Szalma bakter elvétette a mesélést, mert már akkor eksztázisba került, mikor még csak ott tartott, hogy Franczek egy-két év alatt megbabonázódott a nevelőotthonos lányka forró ölétől, és mikor a lány kitanulta a cipőfelsőrész-készítést, elhagyta miatta a családját: az asszonyt és a két fiúgyermeket.

Elképzeltem magam, amint egyletgyűlésen bejelentem, hogy mindez csak egy alvadt történet, ez bizony nem *eset*, kár volt miatta kihagyni a második félidőt, mert a falu fiai nemhogy kiegyenlítettek, de egy hamarjában bekapott potya után (minek következtében a tanítóképzősök ismét mentek eggyel), a közönség aktív együttműködésével, kizárólag a csalódottságuk okán – „gólörömbe úriember nem rondít” – csontját törték vagy fél tucat tanult fiatalnak.

Persze az is lehet, hogy megéreztem valahogyan az elkövetkezőket.

Utólag nem tudok nem úgy emlékezni, hogy Franczek lelki terrorjától rettegtem *előre*, érteni véltem, ha beékelődik közénk egy ilyen „deres halántékú”, óhatatlanul vezérszerepre tör majd, és én csak virtusból maradhatok az, aki. Fegyvertáramból ezentúl a szelíd meggyőzést nélkülözniem kell: dac, harag és hallgatás – tucatszám ez marad.

Aznapi reggel úgy ébredtem, hogy csak néhány szó szakadt ki belőlem. „*Végek, férfémáj, méltóság, fertőzés, apródfizura*” – effélék, és bár próbáltam emlékeztetni magam Áron atya intelmeire, aki a reggeli öntudatlan szóömlés kapcsán szinte minden szentmisén hangsúlyozta, hogy bár egyesek szerint *vaskos* szent jelenlétre következtethetünk, „ajkunk reggeli önuralmát *transzcendentálisan* ne értékeljük túl”. Mi, katolikusok ugyanis csak ritkán fogatunk be a kiválasztottság jármába. Ehhez hozzáadódik, hogy mi, magyarok még ritkábban. Amit csak betetőzni tud az a szerencsétlenség, hogy mi, vidékiek az utolsók között.

Avarka Áron atya gyerekkorában került el idegen vidékre, és csak testvére halála után keveredett hozzánk haza, Sáráságba. Egyesek szerint azért, mert nem akart békepap lenni. Mások szerint meg inkább azért, mert korábban nagyon is lepaktált a kommunistákkal. Az igazat nem tudni, büntetés volt-e ez a hazakerülés vagy az „utolsó előrefuss” – sosem derült ki. Eleinte legtöbbször szerették. Tartással és alázattal viselte bátyja, Avarka István halálát. Annál inkább romlott a megítélése, mikor Pista bácsi szelleme elkezdett visszajárni, és több *kalibernél* jelentkezett, mint bárki addig. Mikor az elloptott fényképek mint árnyékok fölkerültek a falakra, Pista bácsi fölöttébb aktívan jelen volt végig, tehát aki addig kételkedett, az ott megemésztette, hogy Avarka bácsi visszajár. Többen bocsánatot kértek Guliga Sanyitól, a tanácselnöktől, amiért korábban lemarházták, küldje csak bátran a tüdőszűrős fölszólítást Pista bácsinak, mondták. És ez megint rosszat tett Áron atyának, aki egyetlen kalibernek sem hitt, még Páternek sem, pedig ő bencés szerzetes volt előtte, minékünk, katolikusoknak az pedig jó.

Számfira László matematika-fizika szakos tanár exhumálást javasolt a szocialista tulajdonságú: Avarka Pista bácsit a templomkertben temetni el, ahogy illik. Fonák módon az elvtársak, pártkatonák, akik javarészt ugyanúgy félték az Örökkévalót, mint mi, bajsz alatt egyetértettek. Áron atya dühöngött: a testvérével sem tehet kivételt, ha nem szolgált rá. Káromolta erősen a falat, idővel – a csanádi püspökség nagy-nagy öröme – a sárásági „különös szomjúság” tényét is tagadni kezdte.

Ezen a zsíros, kitagadott földön nincs kiemelkedő szentjelenlét, hangoztatta, és kanta nélkül kezdett el járni. Lázadása azt eredményezte, hogy lépten-nyomon be kellett kéreznednie valahová. Akár órákba is beletelt, míg túljutott a Nepomuki Szent János-szobron. A kastélykerttel szemben, egy magas kőoszlopon a Szentháromság zavaros szobra díszlik – oda, noha alig egy kilométer távolság a parókiától, forró napokon zilált állapotban vergődött el. Amikor a temetetlen testek sebesedni kezdtek, egyesek szerint oszlásnak indultak, maga a köpönyegforgató klérus figyelmeztette. Állítólag azt írták neki, mindez „nem kívánatos”. Hogyha Sáráságban „az a szokás”, hogy kanta jár, az atya se legyen ez alól kivétel.

Áron atya nem engedte nyájának, hogy túlbecsüljék a reggeli szavak jelentőségét. Azt egyenesen tiltotta, hogy mondatokat eszkábáljanak belőlük, hiszen kimaradhatott félálomban néhány *taktus*. Nincs olyan ész minálunk, hangoztatta, aki tökéletesen lajstromozni tudná öntudatlanul hadarásának minden elemét, a kimaradás pedig végzetes hiba lehet. Ha azt lehet kirakni valami cizellált módon, hogy „végezz magaddal”, az nem egészen ugyanaz, mintha azt lehetne: ne...

A szavak erejére, ízére, melegségére, színére kell koncentrálni!

Én ezt a jó tanácsot igyekeztem megfogadni, de nehéz nem jóslatként látnom a „*fertőzés, méltóság, apródfizura*” reggelét, mikor *ebbe* a napba torkollott. Visszavonhatatlanul lerakatott az alapkőve Franczek és Dezső felemás barátságának. Lám, hogy mi az az apródfizura? – máig sem tudom...

Szalma bakter nem akarta lekerekíteni az ügyet.

Még közel sincs vége, közölte, bizony ez a stáció bő két évvel ezelőtt volt, azóta újabb téglasorok mohásodtak el a kastély falán, mondta, és egy kis szünetet tartott, itt jön a Franczek-történet legérdekesebb része.

A Krematórium pincéje közben megtelt, bizakodó, fényes szemű szurkolók töltették tele a kantájukat, elvétett sallerek, nyaklevesek, kokik növekedtek a mesélés közben ökölcspassá, a szegedi ifjúság galádsága a kocsmá teljes közönsége szerint ütleget érdemelt, csak Oláh kocsmáros, a Krematórium konkurenciája nem osztotta e közkeletű véleményt.

Már így is bolondnak tartanak bennünket megyszerte, elvtársak, kiabálta, miért kellett a durvaság? De Oláh kocsmárosra, akiről a legtöbben tudták, hogy a korai megszégyenítésért cserébe ő a párt titkosan beszervezett falusi szócsöve, szokás szerint alig figyelt valaki.

Oláh elvtárs!, miért nem akadályozta meg, kiáltotta Töre tata, ha most ilyen galamb a lelke?

És ezen a szellemességen mindenki nevetett, aki csak ott volt – még Oláh elvtárs is. Jászi Sarolta ezek után hazacuccolt az anyjához, mit tehetett mást szegény, szegényében eltakarodott a mulatságos ő-ző vidék elejére, Mindszentre. A két kutya rossz fiúgyerek apa nélkül még galádabb lett. Szalma bakter szerint kétszer fölgyújtották a mindszei állomásfőnök szénáját, nem beszélve arról, merthogy a bakter ezt is tudni vélte, gyakorta megfogdossák a tanítónőt. Franczek Gyula összebútorozott ifjú asszonyával, sűrű és erős spermájával gyakorta megtermékenyítette a lányt, aki a szomszédok szerint kétségbeesetten jajgatott minden alkalommal, és mikor befejezték, szívhez szólóan zokogott is. Mindenki biztosra vette, hamarosan fiúgyerekkel ajándékozza meg Gyulát, aki ezután igazán büszke lehet magára, bizton állíthatja mindenkinek, ő tudja, hogyan kell beállítani a nyelet ahhoz, hogy ne kelljen hozományt gyűjteni.

Hűvös, borongós nyári nap volt, a Krematórium udvarának metszetlen nyárfáin vadul zúgott a friss, húsos lomb, a porta elvadult akácain még fehérlett néhány illatos virág. Mi Becével mit sem gondoltunk vele, hogy alig két hónap múlva, alighogy elkezdődik az 5749. zsidó újév és a tanév is, idegenszagunk lesz, hiába ragaszkodunk, kapaszkodunk. Azzal, hogy Feketevárosba kerülünk gimnáziumba, és valahol másutt is nyiladozik az értelmünk, gyanúsak és idegenszagúak leszünk. Akkor még nem sejtettük, hogy az árulók, akik legcsúnyábban helybenhagyják a tősgyökeres falusiakat, éppen a *kimosakodottak* közül kerülnek ki, akik nemhogy nem segítik tovább az otthoniakat, de elfordulnak tőlük, s mi Becével hiába mutatjuk meg az ellenkezőjét...

Árulóvá, mondogatta Bece évek múlva, nem csak magától lesz az ember.

Hogy ezt is megsejtettem ott előre? Talán túl sok a jóslatból arra a napra, a prognózisok egész serege gyülekezett a pincekocsmá gádjában. Mégis emlékszem, hogy amikor Töre tata, aki Töre Gábor téeszelnök édesapja, ezáltal tekintélyes ember a faluban, egzecíroztatni kezdte Oláh kocsmáros, hogy mondjon már az elvtárs a szentháromságon kívül „*sakrálisan megjelenő*” hármasságot az elvtársi világban”, úgy mint három a magyar igazság, három fiú és ilyenek, és Oláh kocsmáros Dezső, az Üvegszemű Tót és Tarbay Imre fogta le, nehogy nekiugorjon, akkor én is kiszolgáltatottnak és megalázottnak éreztem magam. Mint Oláh kocsmáros, aki ugyan a *hármasság ügyosztály* besúgójaként megérdemelte, hogy elverjék rajta a port, de én nem tudtam megindokolni, miért vágtatnék el legszívesebben a Krematóriumból. Miért rúgnám föl az emberek kantáit, aminél súlyosabb sértést nem tudtam volna elkövetni a kocsmá közönségével szemben. Mégis ezt szerettem volna – a legnagyobb fájdalmat okozni azoknak, akik nekem a legnagyobb fájdalmat okozták.

Hatalmas önsajnálóban, Szalma bakter végtelen elbeszélése alatt kétségbeesetten szánni kezdtem Becét. El is határoztam, ha végre megtudjuk, mi a hétnehézség történt a senkiházi segédmunkással, hátrahívom a krumpplisládák mögé, és meggyónok neki.

Elmondom, hogy meglestük, mikor elvesztette a szüzességét. Hogy mi, a cimborái, az őszinte barátok még a húgomat is elvittük a *nagy mulatságra*, pedig tudtuk, hogy Becének kedvére való a húgom, ha nem szerelmes is belé, de megizzad a tenyere, ha

Eszter végtelen gesztenyebarna hajára, vékony derekára gondol. És akkor Dezsővel ilyen szemétséget találunk ki, miután Eszter biztosan nem áll szóba vele.

Fogalmam sincs, miért szakadt rám akkor mindez, miért éreztem a Krematórium zavarosában olyan kiszolgáltatottnak magam. No de ha így volt: végül miért nem tartott odáig, hogy be is valljak Becének mindent?

Miért nem meséltem el, hogy tudom: „cináld, cináld, jól cinálod” – ezt mondogatta a pösze Gyári Piri, mikor ő pumpálta bele az érzést, mi meg öklünket harapva vonítottunk a kenderbogyák mögött, ahol a régi lóvasút sín párja kanyarog, és ahol az épületnyi boglyák között olyanok a kenderrakások, mintha egy indián város sátrai volnának. Az elhagyott rezervátum üres sátrai ellátszanának a horizontig. Pedig emlékeztem apróra: Bece dolgozott, mi meg összeszorított foggal röhögünk, és átkoztuk a föl-röppenő fácánkakasokat, amelyek megzavarták a pásztorórát. Olyankor percekig nem bírt Piri visszazökkenni, és csak forgolódott, nyújtogatta a nyakát, szinte kiszakadtak belőle az erek, annyira kémlt, biztosan nem jön-e valaki. Benyelt hangon nyöszörgött, mintha a felénél elvágta volna egy éles ollóval a hangot, csak befelé ment minden, kifelé sohasem szabadult semmi. Aztán mikor kissé belefeledkezve újra nézni kezdte magát, kíváncsi és vidám szemmel az ágyékára sandított, amit el-eltakart Bece ritmusosan értező hasfala, akkor gondolni lehetett, hogy nem kell sokáig várni, már csak néhány löket, és Piri hátraveti a fejét, aztán zihálni kezd.

Cináld, Bece, cináld, jól cinálod, sikoltotta megint.

Mi meg ismét röpültünk a röhögéssel a régi lóvasút magasabb töltéseinek irányába. Igyekeztünk Dezsővel úgy tenni a húgom előtt, mintha a látottak kizárólag a tréfa kedvéért volnának érdekesek, és minket Gyári Piri sóványa, hamar elfogyó melle egyáltalán nem érdekelne. Mintha nem lenne érdekes látni, ahogy a zavaróan beeső hasfal még mélyebbre zuhan az orgazmus előtt: a sok elnyelt hang még többet kívánt, vonzotta a tömeg a többi tömeget, a tehetetlenség a többi tehetetlenséget. Ha Piri fölül volt, háttal ült Becén, látszott a vékony hasfalon belül kopogtató vessző.

Lett még egy apró sátor, röhögött utólag Dezső. Még egy a rengeteg indián sátor között.

Mindenünk megvan belül is, suttogta a fülembé Eszter vagy Dezső, nem is emlékszem már pontosan. Piri nyitott szájjal, üvöltve élvezett, beleselypítve valami érthetetlen varázsigét a kenderföldek poros levegőjébe.

Remek érzés volt komolyan azt hinni, hogy lesz bátorságom Szalma bakter KISZ-klubba illő alapossággal elővezetett előadása után Becétől bocsánatot kérni. Szinte érdekelni kezdett, mi is történt Franczek Gyulával azután, hogy gyűltek a hónapok, és a Franczek-vér mégsem öröklődött tovább. Az ifjú élettárs minden holdtöltekor keservesen zokogni kezdett, hasgörcsein a gyakorta osztogatott sallerek sem segítettek. A kiabálás sem, a csalántea sem.

Vágányőrünk az *eset* legizgalmasabb részére elfáradt, porszemnyi sem volt benne a fonók és kukoricafosztók kitaró mesélőiből, akik akkor is erőből mondták, ha már mindenük elfogyott a szavak mögül. A mi vasutasunk idővel óvatos lett és szomorú, ő maga kikerült a történet véráramából, nem bizonygatott, és azt sem tudhatta már, honnét tudja, amit tud.

A Kálvinista orvosok műszerei mindent rendben találtak, mondta, a vérkörök mint rózsabokrok vitték az áramot, és semmi akadály sem volt, hogy a lányka méhének gyümölcse legyen. Mégsem lett. Franczek később maga is ellátogatott a Reformátusok hatalmas Kurca-parti kórházába, mert a doktorok azt üzenték, ha nem megy, a lányon

is befejezik a vizsgáldást. Elballagott, és éppen akkor tért haza, mikor a szegedi tanárképzősök az első góljukat bevágták a sáraságiak kapujába. Szalma bakter szerint Franczek csöndes nyugalomban ereszkedett le a Malom utca lejtőjén a pálya felé, a egyes bódénál mintha somolygott volna, mikor megpillantotta a feleségét, Jászi Saroltát, aki szégyenletes megcsalása óta először látogatott haza a mulatságos ő-ző vidék elejéről. A segédmunkás ruganyos léptekkel sétált oda hozzá, mintha féloldalasan, után meg is ölelte volna, „hol vannak a gyerekek”, talán ezt kérdezte legelőbb, „mit érdekel az téged?”; sziszeghette Jászi Sarolta vissza. Elfordult az urától.

Eleinte Becét is megszédítette Franczek, nem csak Dezső dörgölődött hozzá. Közvetlenül megismerkedésünk után ő is odavolt érte. Mikor Gyula anyagbeszerző lett a Puskin Mezőgazdasági Termelőszövetkezetben, szinte loholt utána. Az anyagbeszerzés úri állásnak számított, mert az anyagbeszerzőnek volt szigetelt ablaka, bojlere, csempéje, vécékagylója, mi több, az anyagbeszerzők cseh KGST-ajtókat is tudtak szerezni, nem csak románokat, melyek amellet, hogy csúnyák voltak, már a gyárban megvetemedtek. Az anyagbeszerzők – az elvtársak után – a jóléti szocializmus legjólétebb figurái voltak. Minden bizonnyal az őt ért csapás miatt vette föl Franczeket Töre Gábor, s Gyula alig néhány hónap alatt bejárta az egész Alföldet meg Nyírséget, a Mát-rát, a Kisalföldet, volt a Duna mellett, a Balaton partján, a Mecsekben, sőt még a leg-szocialistább fürdővároson, Harkányon is túl: a Somogyban és följebb: Velemenben meg egy Lenti nevű városkában. Minden lenyelt és megemésztett faluban ivott egy kólát. Bece többször is fölkapaszkodott hátulra, egy kék Zillel rótták az utakat együtt, pedig Franczek többször is eltiltotta.

Te idevaló vagy, nem mozdulhatsz ki innen, mondta neki.

Bece szomorú arccal kullogott el hátra a kombájnok, IFA-k és fagyállós műanyag ballonok közé, mint aki tényleg belenyugodott: hazaballag majd kantakék munkásruhájában, és egész nap követi Dezsőt. Néhány lépéssel hátrébb, hogy ne rontsa a kisugárást. Franczek azt állította, fogalma sem volt, hogyan kúszott vagy röpült vissza Bece az autójába, de Pécsen vagy Szentendrén mindig ott volt. „Szevasz, tavasz”, kacsintott ki, mikor megoldotta az örökké ázott, enyvszagú pányvát, odafelé Gyula mindig egyedül ment, visszafelé meg együtt jöttek.

Bece állítólag kis híján ott is hagyta a fogát egy maroslelei udvar közepén, a faltól falig betonozott belső udvarból még viszonylag könnyen kijutott, de azt a kerítést a dog is hamar átvitte. Valami germán kutyafeleség volt Franczek szerint, aki ki is pislantott a verandáról, hogy mi van már, de később csak a vakító, citromsárgára festett ólajtókra emlékezett, nem látta Becét, amint vágtazik kifelé, csak lökte tovább.

Olyan langyos hájat még sohasem tapintottam, magyarázta később, egy szombati találkán, már Bece új bérleményében, a régi fodrászüzletben. Mint a disznóé belül. Mintha nem lett volna a lányon bőr; ájuldzott, kövér süldő volt, apró mellel, és egyáltalán nem adott ki hangot magából. Alig bírtam eszméletnél tartani a vesszőm, eszembe sem jutott, hogy Becét féltsem!

Becét majdnem visszarántotta az a vérszomjas állat, hullámozott ki-be a kapu, amely vagy másfél méterrel magasabb volt, mint az apró kerítés, de Bece természetesen a kapun próbált fönnmaradni. Hiába kértük Gyulát, ne folytassa, hiszen a húgom jelen van, ő csak mondta, hogy mélybarna kockás pléd volt a lány alatt, annyira szúr, a tenyerét alig tudta rajta tartani, „miből lehet ennek a lánynak a háta?” – ezen gondolkodott, de aztán nem foglalkozott ilyesmivel, mert kezdte úgy érezni, hogy a lány maga is ilyen sprőd, drótszálás plédből van, a szeméretlenül széttáruló szeméremajkán látni vélte a szálakat. A lány egyre és egyre szárazabb lett, maroknyi pozdorjaszilánkot

dobtak közénk, gondolta, és most mélyre tolja, tornázza, tunkolja. Elnézett oldalra, hátha jobb lesz, mázsányi babszár száradt a valószínűtlenül hosszú folyosón...

Szerencsére Franczek nem jól bánt a történetek végével, addigra mindig elveszítette a türelmét, úgy érezte, nem értjük, nem eléggé szárnyalunk vele, így sokszor nem tudtuk meg, mi hogyan végződött.

Ha jobban meggondolom, én sem vagyok hűséges minden *esethez*, Franczekéhoz például egyáltalán nem vagyok az. Fogalmam sincs, hogyan tudtuk meg a később Gyula háta mögött jobb híján csak *névtelen esetnek* nevezett halmaz részleteit. Szalma bakter egy idő után elhalványul: nem emlékszem a szavaira, és a teljes kocsmai sugdolózásból is csak a szisszenések üteme maradt meg. Mintha jelzésre lett volna, a Krematórium közönsége nem dicsekedett tovább a szegedi fiatalok elpáholásával, Oláh kocsmáros nem építette egy ideig a szocializmust, Gergely Ignác megfélekedezett a falu gazdátlan árnyékairól. Akárha mindenkinek egyszerre jutott volna eszébe, hogy a meccsen valami érdekesebb is történt. Franczekné műsort rendezett, és mindez az okosok és a kaliberek szerint azért történt, mert Gyula meggyilkolt lélekkel tért vissza a Kálvinista orvosoktól. Jókedvvel utazott el, bizonyára fejben a Sáraság–Tanárképző meccsre készült, bénán tért vissza. Franczek Gyula segédmunkással Szalma bakter szerint azt közölte az orvos, hogy hiába a vastag sperma, mely irdatlan vessejéből kilövell. Hiába. Születésétől fogva *steril*. Sűrű, ragacsos bikatejében döglöttek a sejtecskék. Az előző házasságából – elvileg – van két fiúgyereke. Jobb lett volna abban a szép családjában maradnia. Most azt hihetné, van két magzata. És ezt a fölöttébb kellemetlen hírt sohasem tudja meg...

A tótvárosi könyvtár körül lassan virágoznak a terebélyes bodzabokrok.

Meleg van, a koszos padokon diákok évdődnek, visítóznak, a fiúk keze csiklandozás közben a lányok fiatal mellére téved. Dezső telefonált, és megtudtam, hozzáférhető a Klein-napló, ideológiailag már senkit nem irritál. Rémuлт szorongás van bennem, mint amikor először hallottam a naplóról.

Akkor nemcsak én rettegetem, hanem az egész falu, Pannika néni bajt hozott ránk, siránkoztak. A falu legjobb gépíróője nem azt gépelte le, amit diktáltak neki. Hosszú, értelmes szöveget rögzített, a fővárosi elvtársak, később ennyi kiszivárgott, elhozták magukkal az első kihallgatásra. Szembesítés céljából. Hamar megérkezett a megyei tanács dörögdelmes sürgönye is Szegedről, Töre Gábor téeszelnököt a megyei tanács elnöke is felelősségre vonta. Az elnök elvtárs az éves beszámoló és elszámolás (valamint az elvileg titokban csatolt *hangulatjelentés*) helyett valami borzadványt küldött, ami nem elég, hogy értelmetlen, visszataszító, de veszélyezteti az épülő kommunista világrendet. A megyei tanács elnöke, mintha nem tudta volna, hogy a hármas ügyosztály pesti elvtársai már a helyszínen vizsgálódnak, magyarázatot követelt.

Klári néni hozta a hírt. Hümmögött, mint távoli ismerős halálakor szokás, értetlenül, kíváncsian, a megrendültséget inkább imitálva, mint valóban átélve.

Hogy mert ilyesmit tenni ez a Pannika?, háborgott.

Alig figyeltem rá. Nem bírtam kiverni a fejből: mi *mást* gépelt szegény? Otthagytam őket, Becét és Dezsőt is. Kóboroltam a téli telepen, végigballagtam az Azazel utcán, a Régiposta utcán vissza a faluba. Majdnem benéztem szegény „pihenő” Gergely Ignáchoz. Aztán meggondoltam magam, egyedül üldögéltem a Kórógy-tó nádasában, mintha valami elől bujkálnék. Próbáltam kinevetni magam, viccelődni a helyzeten – ugyan mit rágódom én ezen?

Mégis minden erőmmel azt kívántam, bárcsak sohasem hallottam volna meg ezt a hírt.